

HOEFBLAD

53^e jaargang nr.1 winter 2015/2016

ijsvogel

Foto Wim Tuijelaars

NATUURVERENIGING

KEN EN GENIET

BESTUURSPRAATJE

Natuurlijk wil ik dit bestuurspraatje even stil staan bij het overlijden van een bijzondere man, Koos Leemans.

Koos heeft 37 jaar in het bestuur van Natuurvereniging Ken en geniet gezeten en heeft daarbij allerlei werkzaamheden gedaan. Zo leidde hij jaren de nestkastenwerkgroep, waarbij hij het timmerwerk regelde, duizenden nestkasten zijn er gemaakt. Ongeveer 200 nestkastjes werden er jaarlijks gecontroleerd en schoon gemaakt, een klus die Koos samen met zijn groep klaarde.

Koos en Marie fungeerden al die jaren dat hij in het bestuur zat ook als opgavenadres voor onze tochten en hij verzorgde ook de wagenindeling. Vroeger haalde Koos ook samen met de rest van het bestuur de contributie op, nu onvoorstelbaar. In die 37 jaar is er veel veranderd, soms was dit gemakkelijk, maar soms ook moeilijk bij te benen voor Koos.

Toen ik voorstelde om de nestkasten te gaan verkopen, kreeg ik behoorlijk de wind van voren, we hebben ze altijd gratis gegeven aan de leden, laten betalen, dat vond Koos maar niks. Maar in een bestuur is het geven en nemen en de verkoop werd gestart, al snel kreeg Koos er geloof in en de kas werd enorm gespekt met de verkoop, van de door Koos zijn werkgroep getimmerde kasteeltjes.

Velen kennen Koos, hij was er altijd bij, met de wandelingen en fietstochten, helaas voor hem ging dit de laatste jaren niet meer, iets wat hij erg gemist heeft. Thuis was hij altijd in de weer, met zijn nestkastjes, als je achterom ging in de Hertog Janstraat, stond meestal het schuurke open en daar zat hij dan te werken aan de daken van de kastjes of was bezig met het maken van weer een voedertafel voor onze kerstviering. We hebben het als bestuur en als leden van de vereniging altijd fijn gehad, samen op pad en samen genieten.

Uit dankbaarheid heeft Koos bij zijn afscheid uit het bestuur een fraaie picknickbank aangeboden gekregen. Deze bank zal voor ons een herinnering blijven aan een Ken en Genieter in hart en nieren en als we daar zitten op zijn bank, zal er altijd een moment zijn met een lach en een traan. Zijn familie, in het bijzonder Marie, wensen we veel sterkte bij het verwerken van hun verdriet, kijk terug op de fijne jaren samen.

*Waar het samenzijn eindigt,
begint de herinnering.*

Koos Leemans

echtgenoot van

Marie Broeders

Geboren op 11 februari 1929
Overleden op 17 oktober 2015

Koos

een man van nie praote,
mar doen

Geer, Oude Baan, Hertog Janstraat, De Volckaert
Overbuurmeisje, ons Moeder, blommeke halen
Oorlogsverhalen, sterke verhalen,
schoenmakerspraot
Feestje, voordragen, levensloop
Lage Ham, op de fiets, naar fabriek,
over de Geer terug
Tuin, grasmaaie, vijver, kanaries
Hilversum, Austerlitz, Staphorst, Rome
Golden-Fiction, sjekbuil, Bokma,
goed eten (chinees)
In de Tuin, Duiventoren, Biesbosch,
de Grote reis met Ken en Geniet
Laarzen, kijker, vogelboek, thermoskan
De Stem, Dongs kraantje, 't Hoefblad
Vergaderen, autotochten noteren, "Is innorde"
Buurt, rikken, treinreizen
Schuur, nestkastjes
Afstandsbediening, dun Dikke en dun Dunne,
FC de Kampioenen, op dun Duitser, de Toer
Naar buiten, sigaretje, "Die kaant op",
"Hee", "O goed"
Doe ze allemaal de groete

Bedankt voor uw medeleven en belangstelling.
namens de Familie Leemans

KERSTVIERING MET FOTOTENTOONSTELLING

Zoals u gewend bent van Ken en Geniet, organiseren we ook dit jaar de kerstviering en wel op **zaterdag 19 december**. De deuren gaan om 10.00 uur open en natuurlijk hopen we er weer een gezellige ochtend van te maken.

Net als andere jaren zal er een loterij plaats vinden, er zijn vele prijzen te winnen. Wist u overigens dat wij het op prijs stellen, dat u wat meebrengt om te laten verloten, velen van u maken in de vrije tijd allerlei leuke dingen, zoals kaarten, schilderstukjes enz., mooie prijzen voor onze loterij.

Met deze loterij hebben we al die jaren de kosten van de kerstviering kunnen bedruipen en dat willen we zo houden ook in de toekomst.

Dit jaar wordt het alweer de **dertigste kerstbijeenkomst**, met recht een traditie.

Als extraatje vindt deze keer een fototentoonstelling plaats, een groep enthousiastelingen is daarmee al meer dan een jaar bezig, om dit op te zetten. Velen van u hebben hun foto's ingestuurd, welke we deze dag kunnen gaan bewonderen. De werkgroep heeft een bijzonder ophangstelsel in elkaar gezet, waarbij de foto's bijzonder goed tot hun recht zullen komen, u moet het maar eens komen bekijken,

Op vrijdagavond heeft een vakjury de ingezonden foto's bekeken en hun oordeel gegeven, tijdens de kerstviering mag ook u uw mening geven en een winnaar uit kiezen.

In iedere categorie zal er een eerste tweede en derde prijs te winnen zijn.

De jury en ook u kunt niet zien van wie de foto's zijn, dus gaat het er helemaal eerlijk aan toe, maar u had dat vast niet anders verwacht.

Na afloop van de kerstviering is de fototentoonstelling ook te bezoeken door de niet-leden van Ken en Geniet, misschien een mooie gelegenheid om met uw familie deze tentoonstelling te bezoeken. Van 13.00 uur tot 17.00 uur is de zaal open in het Cambreurcollege, Mgr. Schaepmanlaan 13.

Na afloop van de fototentoonstelling om 17.00 uur, mogen de deelnemers hun foto meenemen, ingelijst en wel.

De tentoonstelling is mede mogelijk gemaakt door de Rabo Bank en Fuji.

VERRASSEDE NATUUR IN NEDERLAND 24-02-2016

In deze presentatie maken we weer een verrassingstocht, kriskras door ons prachtig en zeer gevarieerd landje. In de provincie Friesland staan we oog in oog met een koppel Zwarte Roodstaarten en een jong. In de haven van Lauwers-oog laten twee Sneeuwgorzen zich bewonderen. In Erzumakee ontdekken we Bonapartes Strandlopers, Krombekstrandlopers, Kempaantjes in zomerkleed en Kleine Plevieren. In de provincie Drente krijgen we de zeldzame Kleine Vliegenvanger te zien. Ook is deze provincie goed voor een Ooievaar die van zijn nest af vliegt en een wand met Oeverzwaluwen. Verder nog een foeragerende Lepelaar. De provincie Overijssel is goed voor Appelvinken die hun jongen voeren, Bonte Vliegenvangers, Grauwe Vliegenvangers, Zomertalingen, duikende Visdiefjes, een poetsende Oehoe, vliegbeelden van

Kraanvogels, Buizerd en Bruine Kiekendief. Ook nog een Boomkruiper met nestmateriaal en een Boomklever die de schors van een eik gebruikt als smidse. De Grutto, gekozen als vogel van het jaar, laat zich hier ook bewonderen alsmede het baltsgedrag van Tureluurs. De provincie Noord-Brabant sluit de rij met een mannetje Ijsvogel die het vrouwtje verleidt met een visje en daarna een poging onderneemt tot paring.

Verder in deze presentatie niet met naam genoemde vogels, landschappen, paddestoelen, vlinders, bloemen, dieren en insecten ondersteund met stemmige muziek en de vogelgeluiden.

Kom kijken en laat je verrassen, woensdag 24 februari, in de filmzaal van de Cammeleur, aanvang 20.00 uur.

Wim Tuijelaars

S.K.

*Het bestuur en redactieteam van
Ken en Geniet Wensen alle leden en hun
gezin een Gelukkig Kerstfeest en een
Voorspoedig 2016 toe*

"TREKVOGELTOCHT 2015"

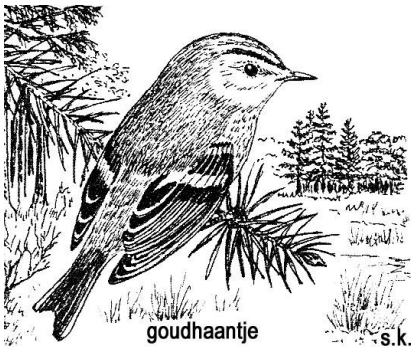
Zaterdag 10 oktober zijn we met 16 leden van Ken en Geniet naar de kust bij Oostvoorne gereden voor de jaarlijkse "Trekvogeltocht". In deze omgeving maken vele soorten trekvogels hun tussenstop op de trek naar het zuiden. De kust is in ieder geval één van de beste plekken om vogels te spotten, de duinen zijn voedselrijk met veel bessenstruiken. Het zelfde geldt voor de kustlijn, in ons geval de kustlijn bij de Maasvlakte, daar is altijd voldoende voedsel te vinden.

De "Slikken van Voorne" (Natura 2000) is voor veel soorten vogels van grote betekenis. Afhankelijk van de plek binnen het bijna 500 ha grote gebied en de tijd van het jaar, hebben we met wisselende soorten en hoeveelheden vogels te maken, die zeer afhankelijk kunnen zijn van dit relatief kleine, doch uiterst gevarieerde stukje kustgebied. Het door duinen omzoomd gebied bestaat uit schorren, zandplaten, stranden en slikken. Het ligt pal onder belangrijke trekroutes van soorten, die twee keer per jaar dit gebied aandoen en er geheel of gedeeltelijk afhankelijk van zijn.

Samen met het slikkengebied bij de Kwade Hoek (Kop van Goeree) is dit, voor kustlijn volgende trekvogels, één van de zogenaamde "stepping stones" op de route van Siberische- en Arctische streken via de Oostzee, Waddenzee, Frans Atlantische kust naar o.m. Noord-Afrika en andersom. Voor vergelijkbare gebieden in de Zeeuwse- en Zuid-Hollandse delta moeten vogels, vanaf de kustlijn gerekend, tientallen km's het binnenland in vliegen. Na de Waddenzee is dit gebied vaak het laatste noordelijke 'tankstation' op de route d'Afrique. Dat komt omdat de krachtige oceanische dynamiek aan de Frans Atlantische kust trekvogels geen zekerheid biedt voor een rustperiode en/of bereikbaarheid van voedsel, halverwege de 'rit'.

De Slikken van Voorne liggen pal aan de kustlijn. Vogels hoeven voor een eet- of rustpauze niet om te vliegen. Waardoor ze niet interen op hun reeds opgebouwde vetreserves. Zo kunnen ze de volgende stap op hun lange tocht tot een goed einde brengen. Dit geldt voor heel veel soorten die de kustlijn volgen, zoals: eenden, ganzen, sommige zangvogels, waadvogels, steltlopers, meeuwen en andere.

Om 08.00 uur verzamelden we ons bij de Salamander om met goede weersvooruitzichten naar de kust te rijden, toch een tochtje van zo'n vijf kwartier. Aangekomen in het gebied was het nog een beetje heilig maar toen eenmaal de zon goed doorkwam was het prachtig weer. Het eerste gedeelte van de tocht ging over goede paden door het bos- en duingebied aan de noordwestkant van Oostvoorne, het Sipkesslag. We hadden gehoopt al diverse trekvogels, zoals kramsvogels en koperwieken, aan te treffen maar het was vrij stil. Toch hebben sommigen van ons ze gezien dan wel gehoord net zoals

goudhaantjes, staartmezen, winterkoning, roodborst, gaai, ekster en aalscholver. Zagen we geen of weinig vogels dan zagen we wel de nog steeds in bloei staande planten waar we even bij stil stonden.

Toen we een aantal banken tegenkwamen werd geopperd om hier onze koffiepauze te houden en dat deden we dan ook maar.

De plaats had wel een toepasselijke naam, namelijk "De Leugenbank". Of er tijdens onze aanwezigheid leugens werden verkocht

houden we in het midden.

Na de koffie vervolgden we onze tocht langs de Kaapduinen waar we het speenvarkengillende geluid van de waterral hoorden maar hem niet te zien kregen. Zo ook het geluid van de Cetti's zanger, een klein (ongeveer 14 cm) bruin zangvogeltje wat meestal een verborgen bestaan leidt en in de dichte vegetatie verblijft.

Intussen waren we aangekomen bij de omgeving van het Groene Strand bij het Oostvoornes Meer.

Tussen het riet liepen we door een meanderend graspad richting de vogelkijkhut. Onderweg hoopten we nog baardmannetjes tegen te komen maar meer dan koolmees, pimpelmees, vink en toch ook weer de zeldzame Cetti's Zanger zagen of hoorden we niet.

Aangekomen bij de hut vlogen er gelijk een elftal blauwe reigers op en door onze verrekijkers en scoops zagen we o.a. grauwe ganzen met daartussen enkele toendrarietganzen, grote Canadese gans, zilvermeeuwen, aalscholvers, knobbelzwanen, lepelaars, kleine mantelmeeuwen, slobbeenden,

meerkoeten en een torenvalk.

We vervolgden weer onze tocht, langs het Oostvoornes Meer en aangekomen aan het strand zagen we een groot aantal meerkoe-ten, een vijftal futen, knobbelzwanen en in

de scoop een aantal watervogels waar over gediscussieerd werd, was het nu de middelste of de grote zaagbek? Moeilijk ze zaten ook te ver weg voor een goede determinatie, wel hoorden we nog een fazant.

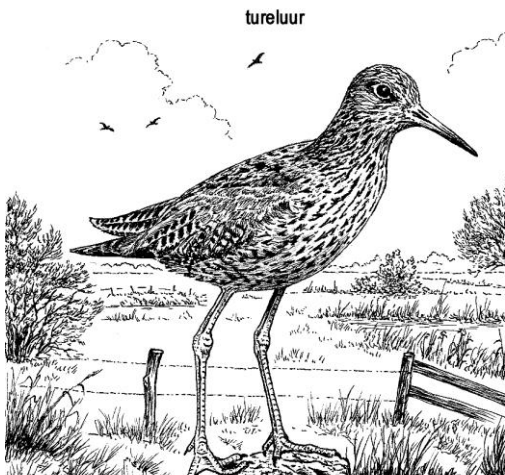
Het restaurant waar de onze lunch zouden nuttigen kwam in zicht en zo sloten we omstreeks kwart voor één de ochtend-sessie af. In het restaurant hadden we het geluk dat er aan een grote tafel plaats was voor zestien personen, zodat we gezellig bij elkaar zaten.

De bediening had het er maar druk mee, diverse heerlijkheden kwamen voorbij. De één had uitsmijter met spek, de ander een

twalf uurtje (op bruin oerbrood, omelet, zalm en een kroket), broodje pikante kip, broodje kroket of een kaaspannenkoek. Het zag er allemaal voortreffelijk uit en smaakte goed.

Rond kwart over twee vertrokken we voor het middag gedeelte met de auto's naar de overzijde van de Slikken van Voorne. We reden naar de Noordzezijde bij de Westplaat - Lyondell-hut (vogelkijkhut). Vanuit deze vogelkijkhut hadden we een mooi uitzicht over de Slikken van Voorne. In de verte zagen we zeehonden. Ook dichterbij konden we genieten van water-

en wadvogels, rustende aalscholvers, bonte strandlopers, scholeksters, kokmeeuwen, grote mantelmeeuwen, tureluur, kluut, wilde eend, bergeend, kleine zilverreiger, jagende buizerds en een rustende visarend.

Op deze plek hebben we wel

zo'n drie kwartier heerlijk in het zonnetje genoten van al het moois wat de natuur ons te bieden heeft. Toch trokken we verder de Maasvlakte op om te kijken of we nog wat andere soorten konden ontdekken. De eerstvolgende stop bood niet zo veel dan een aantal meeuwensoorten, wel hoorden we hier ook weer de oeverpiepers en vlogen er een paar spreeuwen langs. Toen we besloten naar het volgende punt te gaan zagen we langs de weg in het beschermde broedgebied een aantal vlinders vliegen en die wilden we ook nog even bewonderen. Zo vlogen er nog oranje luzerne vlinders, icarusblauwtjes, kleine vuurvlinders en diverse witjes.

Op naar de trektelpost op Maasvlakte 2, intussen was het 16.00 uur. Hier zagen we nog een tweetal zeehonden vlak aan de kust zwemmen

en aan de andere kant van de dijk zaten wederom een aantal scholeksters vergezeld van een aantal wulpen. Plotseling zag één van ons een smelleken, het is een klein onopvallend valkje dat zeker niet bang is uitgevallen, dus de kijkers erop en ja hoor deze kleine jager liet zich goed bewonderen.

We keken hier nog even rond en besloten tegen half vijf de terugreis te aanvaarden. Toen we in de auto stapten zagen we nog een paar witte kwikstaarten opvliegen.

Ondanks dat we weinig soorten gezien hadden, soorten die je bij een vogeltrek zou verwachten mogen we toch niet klagen over het groot aantal soorten die we vandaag gezien hebben, tweeënveertig vogelsoorten, een aantal vlindersoorten, diverse nog bloeiende planten, paddenstoelen en zeehonden. Al met al weer een geslaagde tocht.

Leo Reijnierse, coördinator VWG Ken en Geniet

13 SEPTEMBER TUINBEZOEK EN PICKNICK

Deze dag waren we te gast in de bijzondere tuin van Ellie en Peter Verschure, voor een rondleiding en een picknick.

Gastvrij werden we ontvangen, waarbij Peter het één en ander vertelde over zijn paradijsje. Zoals u zeker en vast wel zult weten heeft Peter in zijn tuin vele nestkasten hangen, welke dit jaar prominent in beeld kwamen in de diverse T.V. shows en natuurlijk bij Beleef de Lente.

Heel Nederland heeft kunnen genieten van de life-beelden van de steenuil, de kerkuil, de spreeuw en als toegift de ijsvogel.

Als Ken en Genieters hebben we de plaatsen waar de nestkasten hangen bezocht, Peter en ondergetekende hebben een rondleiding door de tuin verzorgd.

Als eerste werd een kijkje genomen in de grote schuur, waar in de nok de kerkuilenkast hangt. Voor deze gelegenheid had Peter een steenuilenkast en kerkuilenkast beneden gezet, zodat eenieder deze eens van dichtbij kon zien, waarbij de bijzondere ingang opviel. Zo is er bij de steenuilenkast een soort van sluis, dit om te voorkomen dat de kast gekraakt wordt of dat

een marterachtige naar binnen zou kunnen komen. Bij de kerkuilenkast zien we dat er een apart broedgedeelte is en dat de opening voorzien is van een lange donkere pijp, zodat duiven e.d buiten de kast gehouden worden.

In de paardenstal zagen we ook de eenvoudige nestgelegenheid voor de boerenwaluw, gewoon een oude plantenpot, waaruit een gedeelte van de rand gebroken was en een zo te kopen kunstnest. In één van de potjes had de roodborst gebroed.

Wat buiten opviel waren de vele struiken en bomen, welke vruchten droegen, een ideaal leefgebied voor vele soorten vogels. Verder is de tuin haast helemaal omsloten door houtwallen, of zogenaamde takkenwallen. Deze laatste bestaan uit staken welke in de grond geplaatst zijn in 2 rijen, met daartussen de opvulling van snoeihout, vogels en allerlei dieren zijn er maar wat blij mee. In een hoge eik zagen we de steenuilenkast, waar heel wat afgespeeld heeft, het begon zo goed, re-

gelmatig lieten de steenuilen zich bewonderen. Ze waren bijzonder fel en alles wat in de buurt van de kast kwam werd verjaagd. Duiven, kauwen, torenvalk, maar ook de eekhoorn werd verdreven van hun nestkast. Het is dan ook jammer dat uiteindelijk het broeden niet door ging en het paar een plek iets verderop verkoos, om hun kroost groot te brengen. Bij de vijver hebben we de plek gezien, waar de ijsvogel zijn nest gebouwd had, weliswaar niet in de kunstnesten, maar daar net

onder. Dankzij de buitencamera hebben we allemaal kunnen genieten van het optreden van de ijsvogel, zo vond de paring plaats recht voor de camera en hebben we de jongen uit zien vliegen.

Natuurlijk hebben we ook de prachtige kunstwerken van Peter kunnen bewonderen en de vele speelplekken voor de kleinkindjes. Peter gaf ook nog een demonstratie overvliegen met zijn kabelbaan.

Na afloop stond de koffie klaar en konden we genieten van een prima verzorgde picknick. Een groep vrijwilligers was al vroeg opgestaan en hadden de voorbereidingen getroffen, alles aangevoerd, broodjes gesmeerd enz. enz. Ellie had de koffie gezet, Peter had de tafels en stoelen op een beschutte plaats gerangschikt, wat wil je nog meer.

Gezellig met elkaar kletsend werd deze goed georganiseerde ochtend afgesloten, Peter, Ellie en de vrijwilligers nogmaals bedankt voor jullie inzet, misschien een nieuwe traditie voor Ken en Geniet, van mij zou het gerust mogen, een jaarlijkse picknick en dan telkens op een andere locatie. Te denken valt hierbij aan de diverse grote tuinen van onze eigen leden, maar natuurlijk ook aan Natuurtuin Kandoel, welke in 2016 twintig jaar bestaat. Misschien een mooie aanleiding, voor een bescheiden feestje, u hoort het nog wel.

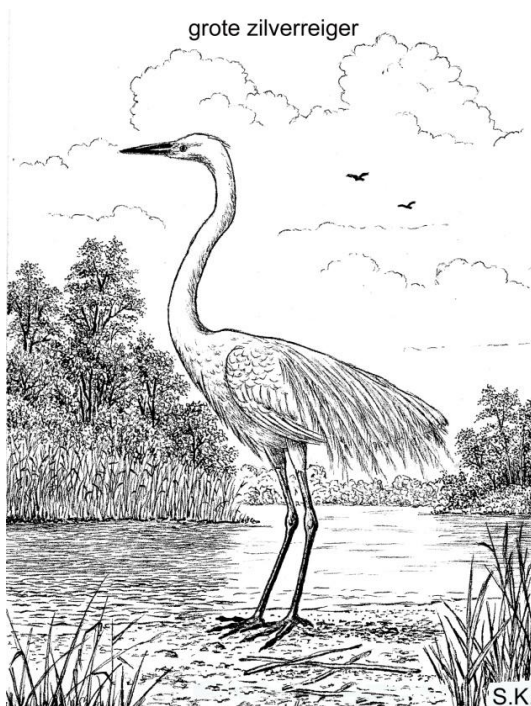
Christ Grootzwagers

26 SEPTEMBER BUSTOCHT OOSTVAARDERSVELD

Zaterdag 26-9 vond de bustocht plaats naar de het Oostvaardersveld en Natuurpark Lelystad. Met een redelijk gevulde bus ging het richting de Flevopolder. Onderweg reden we door de mistvelden, iets wat ik altijd toch wel sprookjesachtig vind. In de polder zagen we al groepen ganzen, wat knobbelzwanen en enkele buizerds. Hoe dichter we de Flevopolder naderden, hoe helderder het werd, de bus reed over de Praamweg en zo kregen we uitzicht over de Oostvaardersplassen, met zijn grote kudde's herten en paarden. Aande andere kant zagen we het te bezoeken gebied, het Oostvaardersveld. Al snel kwa-

men de eerste zilverreigers in zicht en vele ganzen op de plassen.

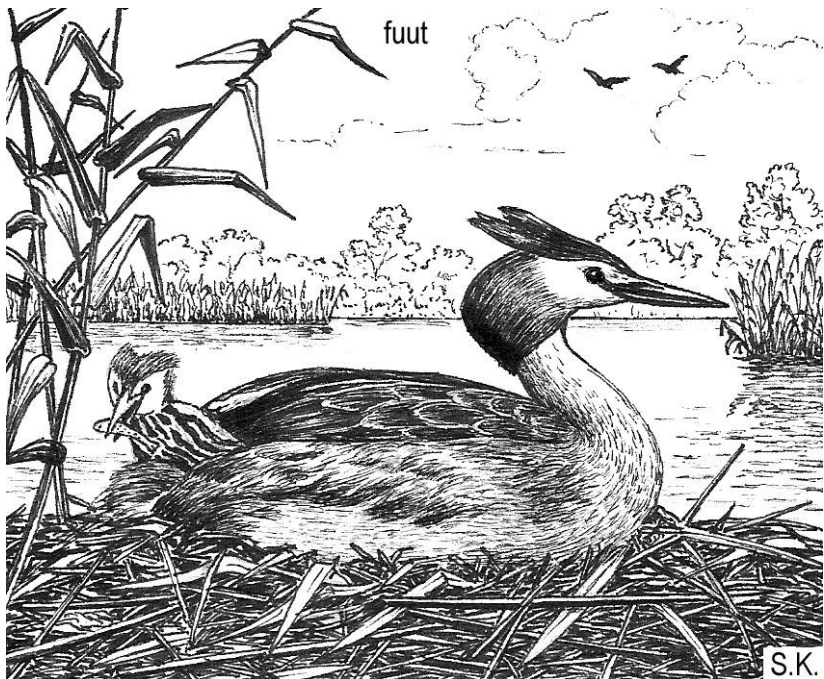
Bij het Buitencentrum aangekomen zagen we dat we niet de eersten waren, het was er al behoorlijk druk. Gelukkig was de bovenverdieping al besproken, daar stond de koffie al te wachten, met een lekkere plak cake. Hoewel het een beperkte ruimte was, kon toch iedereen zitten, men is hier echter nog geen grote groepen gewend. Sommigen van de groep gingen nog een verdieping hoger, daar is een

klein balkon, met een schitterend uitzicht over de Oostvaardersplassen.

Na deze korte pauze verzamelden we buiten voor de eerste wandeling richting het Oostvaardersveld, een plassengebied met diverse vogelkijkhutten, al snel kwamen we bij de eerste plas, met enkele aalscholvers en een grote zilverreiger. Iets verderop gingen we door een tunneltje, onder het spoor door en belanden we in het Oostvaardersveld. In de toekomst wordt dit verbonden met de Oostvaardersplassen en kunnen de dieren zich verplaatsen van het ene gebied naar het andere. Hopelijk vergaat het dan niet hetzelfde, als wat er met de Oostvaardersplassen is gebeurd. In de loop der jaren is haast alle bos daar verdwenen, opgevreten door de hongerige dieren, iets wat naar mijn persoonlijke mening niet had mogen gebeuren.

De eerste bloeiende plant die we zagen was het kaasjeskruid, deze toonde zijn prachtige bloemen en natuurlijk hoopten we

meteen ook vlinders te zien. Het pad ging langs veel besdra-
gende struiken, gunstig voor insecten, maar toch zeker voor
de vogels. Diverse mezensoorten hebben we zien fourageren,
maar ook de roodborst, de winterkoning en een enkele putter.
Op de pad naar de eerste hut, de Oeverloper, zagen we enkele
vlinders, de atalanta, maar ook de distelvlinder. Vanuit de vo-
gelkijkhut konden we diverse watervogels waarnemen, natu-
rlijk de wilde eend, maar ook enkele krakeenden, kuifeenden
en een fuut.

We staken de weg over, waar we met de bus overheen waren
gekomen, de Praamweg, het pad voert hier naar de volgende
kijkplek de Poelruiter, een vogelkijkhut die uitkijkt over enkele
grote plassen. Voorheen lagen deze plassen gescheiden van
elkaar, maar nu zijn deze plassen allemaal met elkaar verbon-
den en vormen zo één grote plas met enkele uitlopers. Het is
een verzamelplaats voor vele vogelsoorten, zo zagen we de
oeverloper, diverse ruitertjes, veel Canadese ganzen, maar
ook de zilverreiger. Verder ging het op het nieuwe wandelpad,
langs moerassige plekken, omzoomd met riet en dan hoop je

eens een baardmannetje te zien, nou die hebben we allemaal gezien, maar niet het vogeltje.

De wandeling ging richting het wilgenbos. Bij het droogvallen van Zuidelijk Flevoland konden wilgenzaden massaal ontkiemen. Het bos in deze regio is dus bijna overal even oud. Het is een van de weinige bossen in Nederland dat niet bewust is aangeplant. Het wijkt dan ook sterk af van alle andere recht toe recht aan aangeplante Flevolandse bossen. Het wilgenbos is rijk aan vogelsoorten, bijzonder zijn de kleine bonte specht, zomertortel en nachtegaal. Buiten het bos aangekomen, zien we een grote groep paarden in dit geval Konikspaarden, welke

het gebied open houden. Een grote groep grauwe ganzen vraagt om onze aandacht en verderop op de plas wat smienten, kuifeenden en de dodaars. De tijd gaat snel en we besluiten een stukje af te korten en lopen langs de Hoge Diep. Door het spoortunneltje gelopen zien we een jonge kleine watersalamander. Iets verder wordt onze aandacht getrokken door hetgeen er in de lucht plaats vindt, een grote vogel lijkt te worden verjaagd door enkele andere vogels en al snel denk je dan aan kraaien die een buizerd nazitten. Nou in dit geval waren het 2 buizerden welke een zeearend probeerden weg te jagen, zo was de grootte van deze gigantische vogel zeer goed waarneembaar, ook aangeduid als vliegende deur. Met recht een prachtige afsluiter van de wandeling.

Bij het Buitencentrum gebruikten we de lunch, waarna de bus vertrok naar het Natuurpark Lelystad, daar viel de groep uiteen. De één bleef bij het bezoekerscentrum, de ander maakte

zelfstandig een korte ronde, maar de meesten volgden de gids. Het aantal dieren wat we te zien kregen viel iets tegen, je moet het hier altijd afwachten, de dieren hebben grote verblijfgebieden en schuilgelegenheid. Maar bij de otters troffen we het meteen goed, deze lieten zich erg goed zien.

De Europese otters in Natuurpark Lelystad zijn hier opgevangen omdat ze elders niet meer in fokprogramma's pasten.

Het park is geen natuurgebied in strikte betekenis, maar wel een zeer natuurrijk terrein met een afwisselend, waterrijk en parkachtig landschap. De ene keer zie je er veel beesten, de andere keer moet je goed speuren.

Met de wilde zwijnen hadden we geluk, deze liepen aan de rand van hun leefgebied en ze hadden biggen bij zich, een erg leuk gezicht. velen van ons hebben ze kunnen fotograferen.

Op weg naar het startpunt passeerden we nog een groot open gebied, waar we enkele mouflons waar namen. Prachtige

beesten met van die mooie kromme horens, ze lagen wat verscholen tussen het gras, gelukkig waren er een paar bereid te poseren.

Langs enkele plassen bereikten we het bezoekerscentrum, waar we nog mooi de tijd hadden een bakje koffie te drinken. Langzaam verzamelden de deelnemers zich hier. Samen liepen we naar de bus, welke ons naar Dongen vervoerde, we konden weer terug kijken op een geslaagde dag.

C. Grootzwagers

MEDEDELING CONTRIBUTIEBETALING

Beste leden, betreft de contributiebetalings over 2016
Aangezien dit Hoefblad van december 2015 t/m februari 2016 loopt zit de eventuele contributienota **niet** bij dit Hoefblad.
U krijgt in januari 2016 een e-mail met de contributienota, indien uw e-mail adres bij mij bekend is. Als ik geen e-mail adres van u heb, ontvangt u bij het volgende Hoefblad lente 2016 een contributienota. Graag de contributie in 2016 voldoen, **niet in 2015** i.v.m. de jaarrekening. Zoals besloten in de algemene ledenvergadering betalen leden met ingang van 2016 € 17,00 en 65+ leden € 15,00 per jaar.

John van Meggelen Penningmeester

PROGRAMMA

De parkeerplaats van sporthal de Salamander, Belgiëlaan 2 is het vertrekpunt voor alle tochten, u dient zelf naar deze plaats te komen.

Zaterdag 19 december: Kerstviering en fototentoonstelling in het Cambreurcollege. Zoals altijd maken we er weer een gezellige bijeenkomst van, met een loterij, om het geheel te bekostigen, u mag natuurlijk ook uw zelfgemaakte prijzen meebrengen, graag zelfs.

Na de kerstviering, welke om 13.00 uur eindigd, gaat de fototentoonstelling gewoon door tot 17.00 uur, echter de drankjes zijn dan voor eigen rekening. Kom gerust eens kijken met uw familie en kennissen, er is een zeer afwisselende expositie te zien. Aanvang kerstviering 10.00 uur.

Zaterdag 10 januari: Snertwandeling, deze keer weer eens in 's Gravenmoer, starten doen we bij eetcafé 't Trefpunt, waar de nieuwe eigenaar dhr. Bos ons beloofde zijn stinkende best te doen, ons een lekkere kop snert met brood en spek aan te bieden, inclusief een bakske koffie, voor € 6,50 .

We gaan wandelen over de dijkjes en langs de Donge. Christ Grootzwagers zal u bijpraten over hetgeen we gaan zien.

Aanvang 10-00 uur, bij Het Trefpunt Hoofdstraat 91 te 's Gravenmoer, opgeven voor dinsdag 5 januari.

Zondag 24 januari: autotocht van een halve dag naar de Oude Warande dit is een 18e eeuwse park, gelegen ten zuiden van de spoorlijn Tilburg-Breda, Het park werd in 1712 aangelegd in opdracht van Willem van Hessen-Kassel en is één van de weinige intacte sterrenbossen in Nederland. De naam warande verwijst niet naar de oude Franse betekenis van jachtpark maar naar de latere Nederlandse invulling als lusthof. Beppe Verhage is onze gids en zal er u veel meer van vertellen. Vertrek is om 8.30 uur, opgeven voor dinsdag 19 januari.

Woensdag 27 januari: Filmavond verzorgd door Christ Grootzwagers. Deze keer neemt hij u echt mee, naar landgoed Plantloon, een gebied dat aansluit op de Loonse en Drunense Duinen. De ree neemt de hoofdrol op zich, maar we krijgen ook vele vogels, vlinders, planten en landschappen te zien. U krijgt wat te horen over de historie van het gebied, met o.a. de turfvaart en dijken.

De presentatie vindt plaats in de filmzaal van de Cammeleur, Hoge Ham 126, aanvang 20.00 uur. Zie ook pagina 26 van het vorige Hoefblad.

Zondag 7 februari: Autotocht van een halve dag naar het Loonsche Land, een gebied van de Efteling. Een bijzonder punt is de 130 jaar oude solitaire beuk, die ook wel de 'Kathedraal van het Loonsche Land' genoemd wordt. Deze boom staat weer vrij in het landschap, in een bloemenveld, zodat zijn grandeur goed te zien is. In het westen vind je het landschap van tot 1800: akkers en heidevelden omzoomd met houtwallen en smalle bospaden. Er liggen statige beukenlanen, het gebied sluit aan op Huis ter Heide en de Nieuwe natuurbrug, de Westloonse Wissel. Christ Grootzwagers leidt u rond. Vertrek 8.30 uur, opgeven voor dinsdag 2 februari.

Zondag 21 februari: Autotocht van een halve dag naar het Groeske bij Castelné, dit is vermoedelijk de oudste kern, van waaruit in de Middeleeuwen de ontginning is begonnen. Sinds 1900 is de verkavelingsstructuur van akkers en beemden, het natuurlijk verloop van het Merkske en de aanwezigheid van diverse bebouwing ongewijzigd. Het is een vrij nat gebied, dus laarzen of hoog schoeisel zijn gewenst. Jos van Dongen weet er veel van te vertellen.

Vertrek 8.30 uur, opgeven voor dinsdag 16 februari.

Woensdag 24 februari: Verrassende natuur in Nederland. In deze presentatie maakt Wim Tuijelaars weer een verrassingstocht, kriskras door ons prachtig en zeer gevarieerd landje. In de provincie Friesland staan we oog in oog met een koppel Zwarte Roodstaarten, in Drente krijgen we de zeldzame Kleine Vliegenvanger te zien, Overijssel is goed voor Appelvinken en Noord-Brabant sluit de rij met een mannetje Ijsvogel. De presentatie vindt plaats in de filmzaal van de Camme-

leur, Hoge Ham 126, aanvang 20.00 uur. Zie ook pagina 6 van dit Hoefblad.

Woensdag 2 maart: ALGEMENE LEDENVERGADERING.

Deze vindt plaats in de grote zaal van de Cammeleur, Hoge Ham 126. U bent natuurlijk allen weer van harte welkom, wij zorgen voor de koffie met wat lekkers en u hopelijk voor voldoende spreekstof. Zie ook de agenda en uitnodiging elders in dit Hoefblad. Aanvang 20.00 uur in de benedenzaal van de Cammeleur, Hoge Ham 126.

Zondag 6 maart: Autotocht van een halve dag naar het Galgeven bij Moergestel Dit is één van de grootste vennen van Oisterwijk. Het meet 16 hectare en is 3 meter diep. Men gebruikte het ven om wol in te wassen. Met gerichte herstelmaatregelen probeert Brabants Landschap de bijzondere venflora en -fauna weer terug te krijgen. Christ Grootzwagers gaat er u veel meer over vertellen.

Vertrek 8.30 uur, opgeven voor dinsdag 1 maart.

Zaterdag 12 maart: Ken en Geniet doet mee met de landelijke actie NL Doet, we gaan een kruidenrijk akkertje aanleggen in de Natuurtuin Kandoel. Vanaf 9.00 uur bent u welkom om te helpen of te kijken. Het werk zal bestaan uit het inzaaien en inharken van het zaad en andere kleine werkzaamheden. Breng zelf uw koffie mee, dan zorgen wij voor iets lekkers.

Zondag 20 maart: Autotocht van een halve dag naar Oosterheide Landgoed Oosterheide is een voormalig heidegebied tussen Oosterhout en Breda. Eind negentiende eeuw is het beplant met bos. Bij de aanleg zijn zeventig verschillende boomsoorten gebruikt. Het is daardoor net of je in een prachtig, uitgestrekt park wandelt. Jan Jansen en Fia Grootzwagers zijn uw gidsen.

Vertrek 8.30 uur, opgeven voor dinsdag 15 maart.

Woensdag 23 maart: Fotopresentatie door Hanny Oerlemans over het Glarnerland in Zwitserland. Meer hierover in het volgende Hoefblad.

OPGEVEN VOOR DEZE EXCURSIES KUNT U BIJ:

Ad en Lenie Leeggangers, Roeloff van Dalemstaat 50,
tel. 0162-313858

En bij:

Marie-José van Gestel, Hubertusstraat 9, tel. 0162-322316

Of (mobiel) 06-10120230

Of via e-mail: mjvangestel.burmanje@home.nl

Wie zich via e-mail opgeeft bij Marie-José krijgt altijd een bevestiging toegestuurd. Indien dit niet het geval is, mogelijk door vakantie, dan graag alsnog bellen naar Ad en Lenie. Leden en niet-leden, die zich eenmaal hebben opgegeven voor één van de tochten van Ken en Geniet, dienen de aan deze tocht verbonden kosten te voldoen. Dit geldt ook als men door omstandigheden niet met deze tocht mee kan gaan, tenzij een ander de plaats van hem/haar overneemt.

MEDEDELINGEN

Als nieuw lid heten we van harte welkom:

Mevr. C. van Dongen Europaplein 61, Dongen

Mevr. G. van Dongen, Oranjeplein 72, Dongen

Mevr. H. Jespers-van Dongen, Dorpspad 16, Dongen

LIDMAATSCHAP "KEN EN GENIET":

Met ingang van 2016 is de contributie verhoogd, zoals besloten in de algemene ledenvergadering.

De CONTRIBUTIE bedraagt voor leden € 17, - per jaar.

Bij het aangaan van het lidmaatschap in de loop van het jaar wordt € 1,50 per maand berekend.

Jeugdleden (14-16 jaar), huisgenoten en 65-plussers betalen € 15 - per jaar; bij het aangaan van het lidmaatschap in de loop van het jaar betalen zij € 1,50 per maand.

De minimum donatie voor begunstigers bedraagt € 15, - per jaar, wanneer zij het verenigingstijdschrift wensen te ontvangen.

CONTACTPERSONEN WERKGROEPEN:

Uilenwerkgroep:
uil@kenengeniet.nl

Thieu Verharen
Stevenshof 13, 's Gravenmoer
Tel. 0162-315480

Nestkasten verkoop:

Ad Leeggangers
Roeloff van Dalemstraat 50,
Dongen
Tel. 0162-313858

Vogelwerkgroep:
Nestkastencoördinator
vogel@kenengeniet.nl

Leo Reijnierse
Kard.v.Rossumstraat 52, Dongen
Tel. 0162-316475

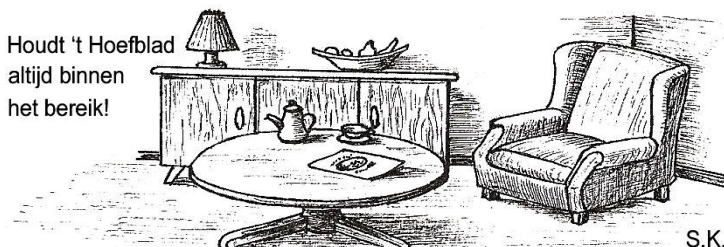
Vlinderwerkgroep:
vlinder@kenengeniet.nl

Fia Grootzwagers
Triangellaan 17, Dongen
Tel. 0162-315404

Natuurtuin Kandoel:

Peter Verschure
Groenstraat 11a, Dongen
Tel. 0162-313297
Anton Staps
Dongenseweg 7, Kaatsheuvel
Tel. 0416-273332

Kopij voor het volgende Hoefblad kunt u inleveren vóór 1 februari bij het redactieadres: Christ Grootzwagers, Kamilletuin 6, 5103CB te Dongen. Ook is het mogelijk uw kopij via e-mail te versturen, **GRAAG ALS BIJLAGE VERZENDEN, WORD BESTAND**, lettertype arial 11 en foto's als jpeg bestand. Het e-mail adres is: hoefblad@kenengeniet.nl

PADDENSTOELENTOCHT BOSWACHERIJ DORST

Om 9.00 uur in de ochtend stond een groep Ken en Genieters klaar bij de Salamander, met een mooie ochtend in het vooruitzicht. Peter Verschure nam ons mee op pad. Bij Dorst gingen we ter hoogte van het nieuwe restaurant Beum het bos in. Gelijk naast het pad troffen we al de eerste paddenstoelen aan, bezig met hun werk, het verteren van een oude gevelde boom. Diverse zwammen konden we zo bewonderen, waarbij Peter vertelde dat dit maar een heel klein stukje was van de zwam, het grootste gedeelte zat verborgen onder het hout en doet daar hun verteerwerk.

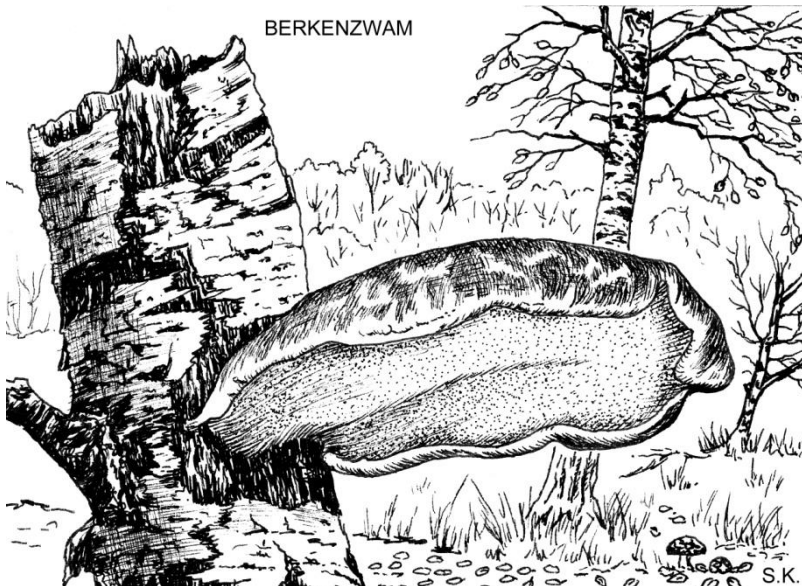
Dit geldt niet alleen voor deze zwammen, maar voor de meeste paddenstoelen, het zijn de vruchtlichamen van een, meestal voor het blote oog onzichtbare zwamvlok (mycelium) die zich in de grond of het substraat (bijv. hout, afgefallen blad, mest, dode insecten, veren, enz.) bevindt.

Paddenstoelen zijn dus geen planten of dieren, maar vormen een heel eigen groep (rijk) in het systeem van de levende organismen.

Paddenstoelen leiden een groot deel van hun leven een verborgen bestaan. Als de omstandigheden gunstig zijn, komen paddenstoelen tevoorschijn, die de sporen verspreiden en zo voor de voortplanting en verspreiding zorgen. Natuurlijk denkt iedereen hierbij aan de herfst, als de blaadjes gaan vallen en

het voldoende heeft geregend. Er zijn echter ook paddenstoelen die in andere jaargetijden tevoorschijn komen, bijvoorbeeld in het voorjaar.

Tot het schimmelig behoren ook de schimmels die geen vruchtlichamen maken. Deze kennen we bijvoorbeeld als de schimmel op brood, kaas en andere voedingsproducten. Maar ook veel ziekteverwekkers bij plant en dier, de gist van het brood en bier, en schimmels die hout afbreken horen tot deze groep.

In tegenstelling tot groene planten, zijn paddestoelen en schimmels niet in staat om zelf uit zonlicht en koolzuur koolhydraten te maken. Ze moeten die dus uit hun voedsel halen. Je kunt drie groepen paddenstoelen onderscheiden op grond van hun leefwijze:

AFBREKERS.

De meeste paddenstoelen breken dood plantaardig of dierlijk materiaal af. Deze leefwijze noemen we ook wel saproroof.

SAMENWERKERS (Symbionten).

Deze paddenstoelen leven samen met een plant, of soms ook een dier, waarbij ze beiden voordeel hebben. Een belangrijke

groep hierbij zijn de mycorrhiza paddenstoelen die met bomen samenleven.

PARASIETEN.

Deze paddenstoelen leven ten koste van een levende gastheer, die daar over het algemeen schade van ondervindt en er soms van doodgaat.

Natuurlijk is het ondoenlijk alle soorten te vernoemen die we deze ochtend zagen, een enkele zullen we eens nader bekijken. Zo zagen we de draadknotszwam deze is draadvormig en wel de dunste onder de knotszwammen. Ze kunnen wel tot 10 cm groot worden. Het is een saprofyt op bladeren of stengels van kruiden en varens. De kleur is bleek honing-bruin en aan de basis wat wit-uiltig. Als men ze ziet, komen zij gewoonlijk massaal voor verspreid over de bladeren of het andere afgestorven materiaal. Opmerkelijk, dat haast niemand ze ziet, ze worden dan ook vaak over het hoofd gezien, mensen denken dat het dennennaalden zijn.

Nog een heel bijzonder soort paddenstoel is Het glanzend druivenpitje dit is een slijmzwam. Deze soort leeft op afgeval-

blaadjes, takjes en naalden. Ze zijn beslist niet zeldzaam en komen haast overal voor, maar ook deze wordt nogal eens over het hoofd gezien. Ze kunnen nogal variëren in kleur, van geel tot roodachtig.

Peter nam ons dieper het gebied in en zo kwamen we bij het voormalige reservaat, waar je nu vrij mag wandelen. Er is hier veel veranderd in de loop der tijd, Het gebied wordt nu begraasd door Schotse Hooglanders, zo hoopt men te voorkomen dat het gebied dicht groeit met struiken en bomen. Dit vee kan het hele jaar door buiten verblijven, ze hebben dan ook een dichte vacht.

We wierpen een blik op de voormalige leemputten, waarbij Peter ons wist te vertellen, dat daaraan de soortenrijkdom aan paddenstoelen was te danken. Indertijd moest men deze putten vrij houden van water, om zo de leem te kunnen afgraven, er werden pompen ingeschakeld. Deze pompten het water met daarin behoorlijk wat leem uit de putten, dit water liep vrij door het gebied, zodat een dunne laag leem zich vermengde met de bodem, een uitstekende voedingsbodem voor allerlei schimmels.

Het gebied had dan ook een grote aantrekkingskrach op mycologen, van heinde en ver kwam men naar Dorst, om paddenstoelen te zoeken. Mensen van de Universiteiten van Londen en Parijs, waren jaarlijks in het terrein op zoek naar nieuwe soorten. Wij hadden vroeger mevrouw van Dijk, een voormalig biologielerares, welke lid was van Ken en Geniet, deze kende alle soorten als geen ander en daar hebben wij veel van opgestoken.

Maar ook nu hebben we zeer deskundigen onder onze leden, welke we koesteren, als je zo eens meewandelt, kom je zo enorm veel te weten, over de ons omringende natuur. Ik ben dan ook blij met onze vrijwilligers, welke hun kennis willen delen, de natuur wordt er alleen maar boeiender van en om te leren ben je nooit te oud.

Peter nam ons mee en vertelde en vertelde, teveel om hier allemaal op te schrijven, teveel ook om allemaal te onthouden, het belangrijkste is dat we weer hebben genoten van een prachtige wandeling.

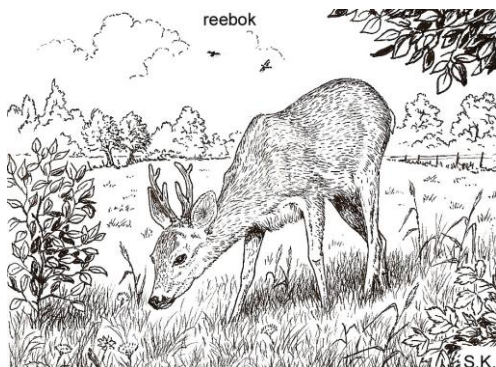
Natuurlijk zijn we nog even een bakske gaan drinken, bij Beum, een leerbedrijf van Amarant, waar jongeren het vak leren, nou de koffie smaakte er goed, we komen er beslist nog eens terug.

C. Grootzwagers.

WOENSDAG 27 JANUARI FILMAVOND PLANTLOON

Daar het op onze eerste avond 14 oktober mis was gegaan en de film niet vertoond kon worden, heeft u deze nog tegoed. Dus alsnog de beloofde film over Capreolus Capreolus, de ree in Plantloon, beelden van Christ Grootzwagers.

De fauna is ruim vertegenwoordigd, vos, ree, eekhoorn en das komen er voor, al zult u van de das geen beelden te zien krijgen. Voor de ree is een hoofdrol weggelegd, dit dier zal ons

rondleiden door Plant-
loon. Er is jaarrond
gefilmd, dus er zullen
ook herfst en winter-
beelden te zien zijn.
Maar u moet het zelf
maar eens komen be-
kijken, breng gerust uw
familie en kennissen
mee, ze zijn van harte
welkom.

TEGENWOORDIG OOK TE LEZEN DE NIEUWSBRIEF

Ken en Geniet bestaat al heel wat jaren en probeert zoveel mogelijk met zijn tijd mee te gaan, dus ook voor onze natuurvereniging IS er een digitale nieuwsbrief.

Natuurlijk weten we dat niet iedereen de beschikking heeft over een computer, maar toch beschikken we over de mailadressen van meer dan de helft van onze leden. Daarbij komt dat het gebruik van de zogenaamde smartphone's en tablets enz. een grote vlucht heeft genomen. Tijd dus voor ons als redactie van het Hoefblad, daarop in te spelen. Het is niet de bedoeling dat het Hoefblad verdwijnt, maar zie het als een aanvulling. Op dit moment stuurt de voorzitter weleens berichten rond, als er iets bijzonders te melden is, of als er wijzigingen in het programma plaats vinden. Dit pakken we nu iets serieuzer aan, waarbij Leo Reijnierse het initiatief heeft genomen. Bij dezen een oproep, u aan te melden voor het ontvangen van deze nieuwsbrief, daarvoor hebben we uiteraard uw e-mailadres nodig, van velen hebben we dit al.

Maar er zijn ook mensen waarvan we weten dat ze inmiddels ook een computer of smartphone hebben, waarvan we geen e-mailadres in ons ledenbestand hebben.

Als in in dit geval even een e-mail bericht stuurt naar:

hoefblad@kenengeniet.nl

U hoeft er geen heel verhaal bij te zetten, gewoon nieuwsbrief o.i.d. is genoeg, dan zorgen wij ervoor dat uw mailadres in de ledenadministratie wordt opgenomen, uiteraard bent u dit niet verplicht.

De eerste Nieuwsbrieven zijn al rond gestuurd, daarop kregen we zeer positieve reacties.

RONDJE DRUNENSE DUINEN 30 AUGUSTUS

Flarden ochtend nevel vergezellen ons op de laatste fietstocht van dit seizoen. Het loopt naar het einde van de maand augustus en de eerste tekenen van het najaar worden zichtbaar. Dat gaat soms gepaard met prachtige effecten, die op een dag dikwijls maar heel kort te bewonderen zijn. Die momenten maken het voor de natuurliefhebber de moeite waard om er op uit te trekken, en zoals in ons geval er al fietsend van te genieten. Een groepje van elf ken en genietters waren deze mooie zondagochtend al op tijd uit de veren. In afwachting van de fietsgidsen stonden ze geduldig te wachten bij de Salamander wat de dag zou brengen. Het weer, als we de voorspellers zouden mogen geloven, belooft een mooie fietsdag te worden. Rinus heeft een tocht gepland in de ochtend wind tegen en in de middag mee. Vandaar dat onze rit in het eerste gedeelte overwegend door bosgebied zal voeren en de weg terug door het open veld.

Een klein uur hebben we nu gereden en in Loon op Zand hebben we onze eerste koffie pauze. Nog nagenietend van de mooie plaatjes onderweg smaakt het eerste bakkie koffie naar meer zodat we er nog een tweede rondje aan vast plakken. Na genoeg uitgerust te zijn, wordt de tocht vervolgd. Udenhout en dan richting Helvoirt. Bij eetcafé van Gommelen waar we in

het verleden al vele malen de lunch hebben gebruikt, slaan we af richting Biezen Mortel. Na de spoorlijn te hebben gepasseerd steken we de weg Tilburg Den Bosch over en slaan meteen links af richting Haren. De tijd lijkt hier stil te hebben

bruine kiekendief

gestaan. Het Brabantse land op zijn mooist. Langgevel woonboerderijen gerenoveerd naar de oude tijd brengen je in een geïmmundeerd stand van het begin van de 20 eeuw. Maar de

voortgang is hier ook niet onopgemerkt gebleven. Midden in het gebied heeft de gemeente Haren een moderne gemeente opslagplaats gebouwd. Planologisch een misser, alsof er nergens anders plaats voor te vinden was. Even de benen strekken bij de enige rustbank. Een echtpaar dat daar toevallig ook even rust nam, vroeg waar wij vandaan kwamen. O, uit Dongen daar heb ik familie wonen, en al gauw ontstond er een geanimeerd gesprek, net of men elkaar al jaren kenden. Na de rustpauze vervolgen we weer de tocht in het rustige mooie Brabantse land. Een Bruine Kiekendief trekt onze aandacht. We rijden vlak langs de Esche beek waar een groot gedeelte terug is gebracht in de natuurlijke staat. De kiek heeft er zijn foerageer gebied van gemaakt, met de hoop dat het hem genoeg oplevert om daar in de toekomst te kunnen nestelen. Met het oversteken van de Bossche weg arriveren we in Helvoirt. We zijn toe aan de middagstop. Kleedjes en ander accessoires worden uit de fietstassen getoverd, en ieder eet onder een genoeglijk gesprek zijn meegebrachte boterhammen op. Gelukkig liet het weer ons niet in de steek en opgeladen begonnen we aan het middag gedeelte. Al gauw diende zich na het oversteken van de spoorlijn een landschappelijk juweeltje aan. Misschien niet erg bekend, maar het kasteel Zwijsbergen met zijn rijke historie die terug gaat tot de 16 eeuw, is echt de moeite waard voor een wandeling op het opengestelde landgoed. Gebouwd als een versterkte boerderij en vanaf de 18 eeuw, na talloze verbouwingen, uitgebreid tot een vol-

waardig kasteel met een prachtige slotgracht, die in verbinding stond met de Zandley. Aan de rand van de vijver staat een groepje van 6 majestueuze zomereiken, die als restant van 12 stuks in een vroegere tijd als symboliek zijn aangeplant, voorstellende de twaalf apostelen.

Na de grote brand in 2001 waarbij een groot gedeelte van het kasteel als verloren werd beschouwd is er toch financiering gevonden, om het letterlijk uit de as te laten verrijzen en in oude luister te restaureren. Een min puntje is wel dat een gedeelte werd ingericht voor commerciële doeleinden. De familie Lanslot, welke sinds 1913 eigenaar van het kasteel is, heeft ook een gedeelte als privéverblijf ingericht, als bezoeker heb je daar geen toegang.

Vlak voor Cromvoirt slaan we af, al slingerend langs een mini camping en de uitspanning Duinoord vervolgen we onze weg naar het kanaal. Enkele kilometers rijden we hier parallel aan het Drongelens kanaal. Dit is niet gegraven voor de scheepvaart, maar uitsluitend voor het afvoeren van het overtollige water van de Dommel. Daarna links de brug over en we duiken de Drunense Duinen in. We houden stop bij een kapelletje. Gebouwd in 1994 door het Hubertus gilde op loopafstand van hun schietbaan. Hun patroonheilige vereert men op deze plaats met vele kaarsjes.

Een man die er zijn fietsband stond te plakken kreeg al snel ongevraagd advies, en toen zijn fietspomp niet bleek te voldoen, stonden de techneuten te dringen om de gunst van plakkende bandenlapper. Nadat ieder een kaarsje had opgestoken vervolgden we onze tocht langs de Roestelberg die we nu ongemoeid laten. Via Kaatsheuvel fietsen we dwars door het centrum en houden een korte stop voor een verkoelend ijsje. Met de laatste etappe en 50 km onder het zadel wordt de tocht voortgezet. Nog één keer wordt deze onderbroken, bij café de Dreef waar men het verdiende drankje rijkelijk laat vloeien. Door deze brandstof lijkt het alsof een aantal vleugels hebben gekregen want bij vertrek waren er nog enkele achterblijvers die met groot verzet de achtervolging inzetten. Het stukje fietspad, waar men met een bord de fietser aanspoort om een lied ten gehore te brengen, daar werd spontaan gezongen. Meester Janssen zal er ongetwijfeld trots op zijn. Met het eind in zicht, 60 km gespoord door ons mooie Brabantse land, mogen we deze dag weer afsluiten als geslaagd. Be-

dankt fiets gidsen en in het bijzonder onze hoofdgids Rinus die ongeacht het weer altijd de wind mee heeft.

Kees van Dongen

DE VLINDERWERKGROEP NAAR DE KENNEMERDUINEN

Zaterdag 18 juli vond de jaarlijkse vlinderexcursie voor alle leden van Ken en Geniet plaats. We gingen naar de Kennemerduinen, waar we een wandeling maakten van ongeveer 8 km. Ons start en eindpunt van de wandeling was het bezoekerscentrum De Kennemerduinen.

Het Nationaal Park Zuid-Kennemerland bestaat uit jonge, kalkrijke duinen, brede stranden, fraaie binnenduinbossen en restanten van cultuurhistorie zoals landgoederen, het oude zeedorpenlandschap en bunkers. Verschillen in bodem, hoogte, klimaat en grondwaterstand zorgen voor uiteenlopende levensomstandigheden voor planten en dieren. Zand, regen en wind versterken deze dynamiek nog eens extra. Het gebied is rijk aan flora en fauna, erg vlinderrijk vanwege de vele soorten planten die er voorkomen. Na een kopje koffie gingen we dan ook vol goede moed op pad. Bij het bezoekerscentrum vonden we verschillende duinplanten, zoals veldhondstong, slangenkruid, wilde reseda, zwarte toorts en ossentong. We volgden de blauwe wandelroute vanaf P Koevlak, die ons vanaf de beboste binnenduinrand door het vrij open duingebied richting de zeereep voerde en terug.

Al na enkele tientallen meters zagen we de doornappel, een zeer giftige plant. Door Indianen werd de plant wel gebruikt om hallucinaties op te wekken. Dit is niet ongevaarlijk en bij overdosering kan de afloop fataal zijn. We kwamen bij het

Wed, een zwemmeertje omgeven door hoge duintoppen. Hier vonden we o.a. de parnassia, stijve ogentroost en kattendoorn. Naast zwemmers bevolken zilvermeeuwen het strand.

We gingen de duintop over en wandelden dan door de met kleine dennenbosjes en duindoorn begroeide heuvels naar een uitzichtpunt. Al klimmend door het mulle zand legden we de plantjes vast die hier te vinden zijn, zoals echt walstro, valse salie, duinsalomonszegel waar nu de groene bessen onder hangen, tijm, venkel en de rozenbottels van de duinroos. Vanaf de uitzichtheuvel bewonderden we het panorama. Dan daalden we af, op weg naar de Spartelvijver. Ondertussen zagen we o.a. een grote keizerlibel, een zandhagedis, twee dames in meditatie (ze waren de flora aan het bestuderen), en ook nog vlinders!

Maar eerst even iets over de zeldzame zandhagedis. Deze rode lijst-soort komt in Nederland vooral voor op heideterreinen op hogere zandgronden in het oosten, zuiden en midden van ons land en in de duinen ten noorden van Zeeland. Het is een vrij robuust gebouwde hagedis. Zeer opvallend zijn de groene flanken van de mannetjes in het voorjaar. Voor het leggen van eieren kiezen de vrouwtjes zonnige, onbegroeide zandige plekken. De ronde, witte eitjes met een perkamentachtige schaal worden op 5 tot 20cm ingegraven. Per legsel worden zo'n 5 tot 15 eitjes afgezet. De warmte van de zon zorgt dan voor verdere ontwikkeling van de eieren. Na 2 tot 3 maanden kruipen de jonge hagedisjes uit hun eierschaal. De zandhagedis leeft van kleine ongewervelden, zoals o.a. spinnen, sprinkhanen, kevers, vliegen, vlinders en rupsen! Even verder zagen we plotseling een druk over een zandige plek rondscharrelende vlinder: de kleine parelmoervlinder! Het was een vrouwtje, dat op zoek was naar viooltjes om haar eitjes op af te zetten. Zij ruikt de waardplant (diverse soorten viooltjes waaronder duinviooltje, akkerviooltje en driekleurig viooltje) onder het duinzand.

De zeer mobiele kleine parelmoervlinder is een echte duinsoort, maar wordt ook steeds vaker in het binnenland aangetroffen. De bovenkant van de vleugels is oranje met zwarte stippen, de onderkant heeft opvallende, grote ovale zilverkleurige vlekken. Hij vliegt van begin april tot eind oktober in 3 of soms 4 elkaar overlappende generaties. De vlinders voeden zich met nectar van verschillende planten, zoals viooltjes, koninginnenkruid en slangenkruid. De vlinders zonnen veel op open plaatsen op de grond of op een muur. De rups is vrijwel het hele jaar aanwezig. De soort overwintert als halfvolgroeide rups onder in de vegetatie. De verpopping vindt plaats aan een stengel of aan de onderkant van een blad in een los spinselflak boven de grond.

Na de fotosessie met de kleine parelmoer zagen we een heivlinder op het jakobskruid zitten. Ook geen alledaagse verschijning, een zeer schuwe vlinder, dus voorzichtig benaderen!

Ondanks zijn naam zul je hem niet vinden in uitgestrekte paarse heidevelden, hij geeft de voorkeur aan open en afwisselend heidelandschap. De vlinder valt nauwelijks op als hij met gesloten vleugels op de grond zit. Alleen de oranje bovenvleugels met zwarte oogvlek piepen er nog wel eens bovenuit. De oranje getekende bovenzijde van de vleugels zie je alleen als hij opvliegt. Het is een vrij schaarse standvlinder die voorkomt op de hogere zandgronden in het binnenland en in de duinen, op droge heide, droge heischrale graslanden en stuifzanden. De waardplant is vooral schapengras, maar ook andere grassen van schrale graslanden. De vlinder vliegt in 1 generatie per jaar, van eind juni tot begin september. Hij vliegt vaak korte afstanden in een krachtige snelle vlucht, hij voedt zich met nectar van verschillende kruiden en met boomsappen. De

soort leeft als rups van begin september tot eind juni in het volgende jaar, hij eet vooral 's nachts en verbergt zich overdag in een graspol. De verpopping vindt plaats in een kleine holte in de grond, die door de rups met een zijden spinsel

bedekt is .

We naderden de Spartelvijver, waar een vogelkijkmuur ons de kans geeft om ongezien de vogels te bespieden. Helaas is er niet veel te zien, alleen enkele witte kwikstaarten dribbelden op de oever op en neer op zoek naar voedsel. Dan gaan we ons geluk maar beproeven bij het Vogelmeer. Onderweg hier naar toe zagen we in de luwte een watersnuffel zitten. Even verder trok de kleine vuurvinder de aandacht. In de verte blonk het Vogelmeer.

Langs de over zagen we een jonge kievit verdwaasd rondtrip-pelen, helemaal in zijn eentje. Achter de schermen door wandelden we naar de drijvende vogelkijkhut, waar we onze lunch verorberden, ondertussen genietend van de vele vogels die hier ronddobberden, o.a. wilde eend, kuifeend, tafeleend, bergeend, knobbelzwaan, meerkoet, en, de verrassing voor velen: de geoorde fuut. Wat een prachtig vogeltje is dat! Maar dat was nog niet alles, ook een paartje van de fuut zwom hier rond en vertoonde voor onze neus – we zaten op de eerste rang - een baltsdans, wat een geweldig schouwspel!

Met moeite rukten we ons los van de vogelkijkhut. Vervolgens gingen we klimmen en wandelden we over de kam van het duin (klinkt wel, hè?) met prachtig uitzicht op het Vogelmeer. Hier zagen we de aalscholverkolonie en grauwe ganzen met hun jongen.

Door het open duingebied, waar Schotse Hooglanders en enkele paarden de begroeiing in toom houden met hun gegraas, wandelden we naar een tweede uitzichtheuvel. Ondertussen noteerden we weer diverse vlindersoorten, waaronder de citroenvlinder, het bruin zandoogje, het hooibeestje en zwart-

sprietdikkopje. Op het jakobskruiskruid vonden we de sint-jansvlinder en de rupsen van de jakobsvlinder .

Vanaf de uitzichtheuvel bewonderden we het weidse panorama, we zagen zelfs de zee. Hier liet zich nogmaals een heivlinder zien, al moest je goed speuren om hem te kunnen ontdekken. Dan wandelden we richting het speelbos met een veld vol bloemen die de vlinders lokken. We zagen hier nog het zwartsprietdikkopje, het bruin zandoogje, het hooibeestje en enkele klein geaderde witjes.

Door het bosgebied, waar we nog een laatste vlinder aan ons lijstje toevoegden, de gehakkelde aurelia, wandelden we terug naar het bezoekerscentrum, waar we onder het genot van een drankje terugblikten op deze prachtige wandeling. Tot een volgende keer!

Fia Grootzwagers

TUINVOGELTELLING 16 EN 17 JANUARI 2016

Elk jaar weer kunt u meedoen aan de Nationale Tuinvogeltelling, iets dat bijzonder leuk is om te doen.

Voor de computer en smartphone bezitters, ga eens naar:

www.tuinvogeltelling.nl

Hoe werkt het

Iedereen kan meedoen in 3 gemakkelijke stappen:

1. Tel op 16 of 17 januari 2016 een half uur de vogels in uw tuin of op uw balkon. Vliegen de vogels alleen maar over uw tuin? Die tellen niet mee. Noteer alle waarnemingen van een soort in uw tuin of op uw balkon. Maar tel deze waar-

nemingen niet bij elkaar op, want dan loopt u het risico dezelfde vogel dubbel te tellen. Geef alleen het hoogste aantal door van een soort die u tegelijk hebt gezien. Dus: ziet u in uw tel-halfuur 3 koolmezen tegelijk en even later 5 koolmezen? Dan geeft u door: 5 koolmezen.*

2. Geef uw telling door via de app Tuinvogels of via de website.

*** Tip:** zitten er veel vogels tegelijk op de voederplank of silo? Maak een foto met uw smartphone en u kunt na uw half uurtje tellen rustig controleren hoeveel vogels u zag.

Leuk om te weten:

- 's Morgens vroeg zijn vogels het meest actief en valt er dus het meest te tellen.
- U hoeft geen onderscheid te maken tussen vrouwtjes- en mannetjesvogels.
- Heeft u een beetje hulp nodig bij het herkennen van uw tuinvogels? Op de pagina Tuinvogels vindt u een handig overzicht met de 25 meest voorkomende tuinvogels. Of download de app Tuinvogels van Vogelbescherming voor een uitgebreid overzicht.
- Wilt u de telling eerst op papier noteren? Download dan de handige tellijst en print hem.

Resultaten:

De resultaten worden tijdens de Nationale Tuinvogeltelling live bekend gemaakt op de website. Nadat u uw telling heeft ingestuurd, ontvangt u een e-mail met uw eigen telling, en een link naar de website waarmee u de resultaten in uw buurt kunt volgen.

Bij dit Hoefblad zit bovendien een kleine vogelherkenningskaart, dus doe mee met de tuinvogeltelling.

AGENDA ALGEMENE LEDENVERGADERING 2016

Woensdag 2 maart vindt deze vergadering plaats in de Cammeleur, Hoge Ham 126 te Dongen. Graag willen wij u uitnodigen tot het bijwonen van deze bijeenkomst, om uw wensen kenbaar te maken en mee te praten over het doen en laten van onze vereniging.

De vergadering begint om 20.00 uur; zorg dat u op tijd aanwezig bent.

De agenda:

1. Opening van de vergadering door de voorzitter.
2. Behandeling van de notulen van de algemene ledenvergadering van 2015
3. Behandeling van de ingekomen stukken.
4. Het jaarverslag van 2015 wordt voorgelezen.
5. Het jaarverslag van de penningmeester wordt voorgelezen.
6. De kascontrolecommissie doet verslag van haar bevindingen.
7. Benoeming van de kascontrolecommissie 2016.
8. Voorziening in vacatures door aftreden van bestuursleden.
De volgende personen zijn volgens het rooster aftredend: Anton Staps en Els Scheepers. Zij stellen zich herkiesbaar namens het bestuur. Op grond van de statuten kunnen uit de algemene ledenvergadering tegenkandidaten gesteld worden. De namen van deze kandidaten, gesteund door tenminste 10 leden, moeten schriftelijk bekend worden gemaakt aan het bestuur, uiterlijk voor aanvang van de vergadering.
9. Behandeling van de begroting voor het lopende boekjaar.
10. Bespreking van de plannen voor het jaar 2016, eventueel behandeling van voorstellen vooraf gedaan door de leden.
11. Vernoeming van de jubilarissen.
12. Rondvraag.
13. Sluiting van de vergadering door de voorzitter.

VOORSTELLEN EN WENSEN

Natuurlijk is de vergadering er voor u allen; daar kunt u uw voorstellen kwijt, maar toch zouden wij als bestuur het op prijs stellen als u vooraf uw wensen al kenbaar zou willen maken bij het bestuur, zodat het één en ander vooraf besproken kan gaan worden en wij het antwoord op uw vragen of voorstellen tijdens de vergadering al kunnen geven.

Zet uw voorstellen voor tochten, diaprogramma's, films enz. op papier en wilt u zelf ook eens wat presenteren, maak dit dan zo spoedig mogelijk kenbaar aan het bestuur. Wij staan open voor al uw suggesties.